

Barbara Oesch-Bartłomowicz

Szanowny Pan

Piotr Błażewicz

Przewodniczący Rady Miasta Zamość

Re.: pismo pana Sławomira Zawiślaka, Prezesa Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość, do Przewodniczącego Rady Miasta Zamość z dnia 06.02.2023 r.

Szanowny Panie Przewodniczący,

Nazywam się Barbara Oesch-Bartłomowicz.

Urodziłam się w Zamosciu i do wieku 4 lat mieszkałam w tym wspaniałym mieście.

Od 40 lat mieszkam poza granicami kraju. Posiadam obywatelstwo polskie oraz szwajcarskie (po mezu, Univ. Prof. Dr. Franz Oesch). Jako naukowiec staram się godnie reprezentować nasz kraj w świecie nauki, a jako Polka na obczyźnie stosownie do moich możliwości - promować Zamość i Polskę dnia dzisiejszego oraz ich historię.

Członkowie mojej rodziny byli żołnierzami/żołnierzkami BCh, AK. Cała nasza rodzina oddaje należne uszanowanie oraz okazuje pamięć i wdzięczność żołnierzom obu organizacji. Moją dziadkiem Franciszek Bartłomowicz ps. „Grzmot” był Komendantem IV Obwodu BCh na Zamojszczyźnie organizatorem i pierwszym przywódcą Powstania Zamojskiego oraz dowódcą największej zwycięskiej bitwy tego Powstania, bitwy pod Zaborecznem, która miała miejsce w dniu 1.02.1943 r. Bez wątpienia moją dziadkiem był bohaterem Powstania Zamojskiego.

Jestem w trakcie przygotowywania opracowania historycznego (także w języku polskim) o Powstaniu Zamojskim i jego Bohaterach oraz o największej, zwycięskiej bitwie Powstania Zamojskiego, bitwie pod Zaborecznem i Różą.

Jestemy w roku obchodów **80. Rocznicy** bitwy pod Zaborecznem i Różą oraz **zwycięskiego Chłopskiego Powstania na Zamojszczyźnie**, w historiografii polskiej znanego jako **Powstanie Zamojskie**.

Z największym zainteresowaniem zapoznaje się z **formami upamiętnienia Powstania Zamojskiego i jego Bohaterów w przestrzeni publicznej w Polsce, a w sposób szczególny na Zamojszczyźnie**.

Moją uwagę i zainteresowanie zwróciła inicjatywa Prezesa Światowego Związku Żołnierzy AK (SZZAK) Okręg Zamość, pana Sławomira Zawiślaka, której celem jest podjęcie uchwały przez Radę Miasta Zamość dla **upamiętnienia Bohaterów Powstania Zamojskiego**, poprzez nadanie imienia „**Bohaterów Powstania Zamojskiego**” jednemu ze skwerów miasta Zamość.

Przyznam, że z ogromnym zdumieniem i konsternacją przeczytałam online wiadomość, że inicjatywa Prezesa Zawiślaka nie znalazła aprobaty wszystkich członków Rady Miasta Zamość.

Pragnę przypomnieć, że **Bohaterami** tego zwycięskiego i jedyne w swoim rodzaju Powstania Narodowego byli **nie tylko żołnierze BCh i AK, ale także ludność cywilna Zamojszczyzny oraz dzieci**, które pełniły funkcje łączników, a w czasie działań zbrojnych nosiły skrzynki z amunicją, czyszcili starą zardzewiałą broni i zardzewiałą amunicję. Bez udziału i wszechstronnej pomocy ludności cywilnej to zwycięskie Powstanie miałoby nikłe szanse na powodzenie.

W listopadzie 1942 r. H. Himmler wprowadza - w Generalnym Gubernatorstwie - „w życie” tzw. Generalny Plan Wschodni-**GPO** (niem. *GeneralPlan Ost*). „Trzonem” tego Planu była **całkowita eksterminacja Słowian**.

GPO rozpoczyna się od wysiedlenia i masowych mordów ludności polskiej, także dzieci w tzw. akcjach pacyfikacyjno-wysiedlencych w Dystrykcie Lubelskim. **Te akcje ewidentnie zapoczątkowują eksterminację narodu polskiego.** Zamojszczyzna, staje się epicentrum zbrodniczych i ludobójczych działań tego planu na skalę bezprecedensową w całej okupowanej Europie.

Walki oddziałów BCh i AK, w formie silnej dywersji wobec nasiedlonych Niemców rozpoczynają się w grudniu 1942 r. natomiast w dniu 30 grudnia 1942 r. I-sza Kompania Kadrowa BCh pod dowództwem por. Jerzy Mara-Myer „Vis” oraz oddział radzieckiej partyzantki pod dow. kapt. Wasyla Wołodina „Wołodnia”, w pobliżu wsi **Wojda na Zamojszczyźnie** zmierza się po raz pierwszy w historii II wojny światowej w **starciu partyzanckim o charakterze bitwy z dwukrotnie większymi oddziałami niemieckimi.**

Bitwa pod Wojdą miała przede wszystkim pierwszorzędne **znaczenie moralne**: rozbudzenie woli oporu wśród terroryzowanej ludności Zamojszczyzny. **Wiść o tej bitwie obiegła lotem błyskawicy cały kraj**, budząc wszędzie entuzjazm oraz podziw dla obrońców Zamojszczyzny mobilizując Polaków w całej Polsce do walki zbrojnej.

W tym czasie mówiono: wygrać z Niemcami to niemożliwe, niemożliwe, ponieważ jak dotąd nikt jeszcze tego nie dokonał.

H. Himmler w jednym ze swoich przemówień w marcu 1940 r., powiedział m.in.: **„...zastosujemy terror jakiego jeszcze nie było, wszyscy Polacy znikną z powierzchni Ziemi”.**

3 stycznia 1943 r. mój dziadek, Franciszek Bartłomowicz ps. „Grzmot” Komendant IV Obwodu BCh na Zamojszczyźnie i główny organizator Powstania Zamojskiego, wydaje **rozkaz Nr.3/43**, dając *quasi* **odpowiedź H. Himmlerowi** pisząc w tym rozkazie:

„...na terror odpowiemy terrorem równie nieludzkim i bezlitosnym, stosowanym jednak w sposób umiety i powodujący jak najmniej ofiar...”.

Tym rozkazem (który został przechwycony przez wywiad Gestapo i później prawie w całości był cytowany nie tylko przez mjr. E. Schwiegera w raporcie po bitwie, ale również przez całe dowództwo wojskowe i administracji Generalnej Guberni i podany do wiadomości H. Himmlera), Dziadek mobilizuje i stawiają w gotowości bojowej 8 kompanii BCh oraz „Kompanię Powiatową” (tzw.: szybkiego reagowania) do podjęcia walki zbrojnej w obronie ludności Zamojszczyzny.

W 27 dni po wydaniu rozkazu Nr.3/43, w dniu 30 stycznia 1943 r., mój dziadek „Grzmot” po otrzymaniu w nocy z 29/30 stycznia 1943 r. informacji od wywiadowcy BCh w Krynicach o planowanej na dzień 1 lutego 1943 r. akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczej wsi Zaboreczno i okolicznych wiosek **wydał nowy rozkaz, tym razem do otwartego, walnego i zbrojnego przeciwstawienia się przeprowadzeniu tej akcji.**

1 lutego 1943 r. rankiem około godz. 8:30 dochodzi do **dziejowej, w ruchu oporu w Polsce i w Europie, bitwy pod Zaborecznem** w obronie eksterminowanej i terroryzowanej ludności cywilnej Zamojszczyzny.

Na linii frontu o **długości około 12 km** stano 450 żołnierzy BCh z IV Obwodu oraz Oddział AK z Krasnobrodu. W bezpośredniej walce na polu bitwy wzięło udział **250 partyzantów**, reszta żołnierzy pozostawała w odwodzie. Rozpoczęła się **bezwzględna, zacięta i bezkompromisowa bitwa**, która trwała od rana do zmroku i przebiegała w trzech fazach.

Oddziałami polskimi dowodził mój dziadek, kpt. Franciszek Bartłomowicz ps. „Grzmot”, oddziałami niemieckimi dowodził mjr. Ernst Schwieger. Siły niemieckie wzrosły z 600 żołnierzy w fazie porannej (I Zmotoryzowany Batalion Pacyfikacyjny Zandarmerii) poprzez Wehrmacht, oddziały SS i policji do **około 1000 żołnierzy**, w fazie południowej i 1600 w fazie popołudniowej, posiadając przy tym **przyłaczającą przewagę w uzbrojeniu i sprzęcie.**

Ta awangardowa bitwa Powstania Zamojskiego jak również Polskiego Państwa Podziemnego oraz partyzanckich walk zbrojnych ruchu oporu w Europie, dowodzona przez mojego dziadka „Grzmota” na sposób wszechstronnie wojskowy, z **przygotowaną zasadzką** oraz zastosowaniem **taktyki i strategii walk partyzanckich** oraz z **bohaterstwem żołnierzy walczących na granicy szaleństwa**, **konczy się fenomenalnym zwycięstwem** nielicznych i skromnych w uzbrojeniu oddziałów polskich.

Główno-dowodzący oddziałami niemieckimi mjr. E. Schwieger w wojskowym raporcie po bitwie przesłanym do O. Globocnika (wyższego dowódcy SS i Policji na Dystrykt Lubelski GG) wyraża **nieukrywany respekt dla zastosowanej w bitwie strategii i taktyki** oraz **nie skąpi pochwał i uznania dla sztuki i stylu dowodzenia** bitwą dla swojego przeciwnika Komendanta „Grzmota”, którego w raporcie przedstawia jako przywódcę Powstania.

Do Powstania Zamojskiego oraz do tej bitwy mój Dziadek przygotowywał IV Obwód BCh przez okres 7 miesięcy włącznie z własnoręcznym kresleniem map topograficznych powiatu tomaszowskiego (który przeszedł pieszo wzdłuż i wszerz) celem znalezienia najbardziej odpowiedniego miejsca do przygotowania zasadki, aby przystąpić do walki zbrojnej z Batalionem Pacyfikacyjnym, w tym miejscu które Dziadek wybierze do bitwy, a nie, Niemcy. I tak się stało.

W historii zbrojnych walk partyzanckich okresu II wojny światowej w Europie, bitwa pod Zaborecznem była pierwszą otwartą, walną bitwą w obronie ludności cywilnej, i nie dopuściła do przeprowadzenia akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczej wielu wiosek, a tym samym makabrycznego mordu ludności polskiej na swoim podworku lub w obozach koncentracyjnych.

Należy pamiętać, że Powstanie Zamojskie oraz największa, zwycięska bitwa tego Powstania, **bitwa pod Zaborecznem** mają miejsce, kiedy III Rzesza osiągnęła apogeum potęgi militarnej, politycznej, a także naukowej (ponad 40 laureatów nagrody Nobla w tym wielu z fizyki atomowej i chemii). Niemcy byli o krok od konstrukcji bomby atomowej.

Wermacht panował niepodzielnie prawie w całej Europie, a „stary kontynent” „ugiął kolana” przed szalejącym terrorem nazistów.

Sprawne, systematyczne oraz **bezkonfliktowe prowadzenie akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczych** było najbardziej newralgicznym punktem Generalnego Planu Wschodniego, który miał zapewnić Niemcom zdobywanie **nowej przestrzeni życiowej** (niem.: *Lebensraum*) w kierunku wschodnim do do Jeziora Ładoga, Uralu i Morza Czarnego w oparciu o zwycięstwa Wermachtu, a w efekcie końcowym realizacji głównego celu wojny dla III Rzeszy, **panowania Niemców nad światem** (niem.: *Weltherrschaft*).

Tymczasem w bitwie pod Zaborecznem, po raz pierwszy w historii prowadzenia Generalnego Planu Wschodniego, **oddziały polskie nie pozwoliły oddziałom niemieckim, w tym Wermachtu, SS i Policji na przeprowadzenie akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczej kilku wiosek. Wiecej, zmusiły Niemców do wycofania się z pola bitwy i zaakceptowania miazdzącej porażki. Co gorsza dla Niemców, ich oddziały nie tylko nie przeprowadziły zaplanowanej pacyfikacji, ale poniosły dotkliwe straty w stanie żołnierskim-**

-**straty niemieckie: 128 zabitych, około 250 rannych** (według relacji personelu szpitalnego wielu z tych rannych zmarło w czasie późniejszym w szpitalach w Tomaszowie Lubelskim i w Zamosciu z powodu sepsy organizmu, której przyczyną były żarzewia, brudne naboje partyzanckie)

-**straty polskie: 1 zabity oraz 3 rannych**

Tę bitwę, głównodowodzący oddziałami niemieckimi mjr. E. Schwieger, a następnie inni niemieccy dowódcy wojskowi określili w dokumentach określili jako „**Powstanie Chłopskie na południe od Zamocia**” a komendanta „**Grzmota**” jako **przywódcę tego Powstania**. W historiografii polskiej przyjęto nazwę: **Powstanie Zamojskie**.

O wybuchu **Chłopskiego Powstania na Zamojszczyźnie**, mowiono już nie tylko w całej Generalnej Gubernii, w całej Polsce i w Berlinie, **mówili o tym Polacy na emigracji. W 3 dni po bitwie pod Zaborecznem w Londynie, radio BBC** nadało specjalny komunikat: „**na Zamojszczyźnie chłopcy wystąpili otwarcie przeciw Niemcom**”. W taki sposób o **Chłopskim Powstaniu na Zamojszczyźnie** usłyszała, cała okupowana i sterroryzowana przez Niemców Europa.

Polska historia walk zbrojnych okresu II wojny światowej przemilcza niepodważalny fakt, mianowicie: Powstanie Zamojskie **zagroziło głównym wojennym interesom III Rzeszy czyli panowaniu Niemców nad światem.**

Nie ma żadnej przesady w stwierdzeniu, **ze Zamojszczyzna żywiła całą III Rzeszę i niemieckie wojsko.**

Bitwa pod Zaborecznem wywołuje „trzesienie ziemi” w Generalnym Gubernatorstwie oraz jest przyczyną kryzysowego konfliktu pomiędzy władzami administracji i wojskowymi Gubernatorstwa. Powstanie Zamojskie powoduje **głęboki kryzys gospodarczy** zagrażający całkowitym przerwaniem dostarczania kontyngentów rolnych z Dystryktu Lubelskiego, konkretnie z Zamojszczyzny dla III Rzeszy i dla niemieckiego wojska.

A przecież od regularnego, sprawnego oraz ilościowo adekwatnego dostarczania tych kontyngentów przez chłopów Zamojszczyzny, zależało wyżywienie, a tym samym funkcjonowanie III Rzeszy oraz zaopatrzenie armii niemieckich, także na froncie wschodnim.

Niemiecka, wojskowa dokumentacja jednoznacznie wskazuje, że Powstanie Zamojskie stało się **największym od roku 1939, zagrożeniem dla najwyższej wagi interesów wojennych III Rzeszy** czyli **panowania Niemców nad światem.**

Tę hiobową sytuację dla III Rzeszy, Gubernator Dystryktu Lubelskiego, Ernst Zörner przedstawił w tzw. „**Memoriale**” skierowanym do Gubernatora Generalnego H. Franka w dniu 23 lutego 1943 r. czyli **w trzy tygodnie po bitwie pod Zaborecznem.** Gubernator E. Zörner w „**Memoriale**” pisze min.:

„Dotychczasowe doświadczenia nie pozwalają wątpić, że przesiedlenie doprowadziło do największego od roku 1939 zagrożenia bezpieczeństwa... interesów III Rzeszy...”

„Dwa najważniejsze zadania dystryktu lubelskiego w czasie toczacej się wojny polegają na:

- zapewnieniu bezpieczeństwa na zapleczu wojsk wschodnich

- uzyskaniu możliwie najwyższych zbiorów dla wyżywienia Rzeszy

W obecnym stadium wojny totalnej nie wolno dopuścić do tego, by wypełnienie tych dwóch ważnych zadań stało pod znakiem zapytania.

W. F. Krüger, wyższy Dowódca SS i Policji w Generalnym Gubernatorstwie, sekretarz stanu do spraw bezpieczeństwa w rządzie GG i SS-Obergruppenführer oraz pełnomocnik Heinricha Himmlera do spraw umocnienia niemieckości w Generalnym Gubernatorstwie był świadomy takiego zagrożenia, ponieważ mówił już o tym dostarczony mu wcześniej Raport mjr. E. Schwiegera głównodowodzącego oddziałami niemieckimi w bitwie pod Zaborecznem. Dlatego, już w **dniu 16 lutego 1943r., (2 tygodnie po bitwie pod Zaborecznem), W. F. Krüger w tajnym dokumencie do H. Himmlera sugeruje natychmiastowe zaprzestanie akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczych, na co H. Himmler jest zmuszony wyrazić zgodę.**

Jako interesujący szczegół: Powstanie Zamojskie jest również przyczyną „strącenia z tronów” w Generalnym Gubernatorstwie O. Globocnika we wrześniu 1943 r. oraz W.F. Krügera w listopadzie 1943 r. przez rozgniewanego do ostateczności zatrzymaniem akcji pacyfikacyjno-wysiedlenczych, H. Himmlera, który obu wojskowych wysłał na front południowy i północny odpowiednio. Nie była to więc lukratywna zmiana stanowisk. Gubernator Dystryktu Lubelskiego E. Zörner już pod koniec marca 1943 r. sam składa rezygnację ze swojego stanowiska.

Akcje pacyfikacyjno-wysiedlencze zostają przerwane nie tylko w Dystrykcie Lubelskim, ale także w Dystrykcie Galicyjskim.

Powstanie Zamojskie doprowadza do całkowitej porażki, pierwszej, planowanej na monumentalną skalę akcji germanizacyjno-kolonizacyjnej w Europie Środkowo-Wschodniej, którą H. Himmler -celem zdobycia „nowej przestrzeni życiowej” dla „rasy panów” czyli Niemców-, planował prowadzić do zakończenia wojny. W ten sposób Powstanie Zamojskie skutkuje zatrzymaniem fizycznej eksterminacji narodu polskiego w akcjach pacyfikacyjno-wysiedlenczych.

Nadto, historia Polski walk zbrojnych okresu II wojny światowej *in toto* ignoruje niepodważalny fakt, że **Powstanie Zamojskie legło u podstaw nowego porządku dla Niemiec, kończącego erę narodowego socjalizmu, wyzwolenia spod systemu totalitarnego i zbrodniczej ideologii H. Hitlera, które miały zapanować w Europie i na świecie po utworzeniu rasowego, aryjskiego imperium tysiącletniej germańskiej Rzeszy.**

Ukrywając te prawdy, eliminuje się ten wyjątkowy wkład Polski w pokonanie III Rzeszy oraz deprecjonuje się epokowe osiągnięcia Ruchu Ludowego w historycznym dziedzictwie narodów europejskich. Obecne i przyszłe pokolenia Polaków mają prawo dowiedzieć się o tej unikalnej spuście narodowej, pozostawionej przez Powstanie Zamojskie, bezprecedensowe w historii walk partyzanckich II Wojny Światowej w całej Europie o wyzwolenie z reżimu systemu totalitarnego i niepodległość Polski.

Upamiętnienie **Bohaterów Powstania Zamojskiego** w przestrzeni publicznej, **nie tylko w Zamosciu, ale także w całej Polsce winno być dumą narodu polskiego i wiedzą każdego Polaka oraz Europejczyka.**

-Mówi się: „...my przedstawiamy Polskę światu...”, „Europe trzeba zainteresować sprawami wielkiej wagi dla Polski”, za które uznaje się chociażby wydarzenia z czasów II wojny światowej, aby pamięć o nich weszła w szerszym zakresie do świadomości społecznej obywateli krajów „starego kontynentu”-

-Nie należy lekceważyć polityki historycznej jaką prowadzi dane państwo czy też region tego państwa-

-Obserwuje się rosnącą świadomość historyczną Polaków i wzrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na historyczną wiedzę oraz doświadczenia historyczne pokolenia naszych dziadków i rodziców oraz wiedzę o dziedzictwie historycznym-

Tymczasem **świadomość narodowa Polaków wobec Powstania Zamojskiego** przedstawia „kosmiczną próżnię” (oprócz regionu lubelskiego). **W edukacji narodowej** Powstanie Zamojskie, które było także Powstaniem Narodowym, jest notorycznie pomijane, **w historii walk zbrojnych II wojny światowej** jest ignorowane, **w polityce historycznej** jest dyskryminowane, a **w Pamięci Historycznej i Kulturze tej Pamięci** temu Powstaniu „przygrywane” jest nieustannie requiem.

-Polityka historyczna ma obowiązek czynić starania wykreowania pełnowartościowego wizerunku Polski w Europie i w świecie poprzez przypomnienie o jej znaczącym wkładzie dziejowym w rozwój cywilizacji zachodniej.

Nadto, polityka historyczna ma również obowiązek zwracania uwagi na określone wydarzenia z dziejów Rzeczypospolitej istotne dla historii Europy **jako niewatpliwie była okupacja niemiecka Polski, a w niej bez wątpienia Powstanie Zamojskie i jego Bohaterowie-**

-Oznacza to, że nie może być prowadzona „byłej jaka” polityka historyczna, albo **preferowana postawa braku doceniania jej doniosłości-**

-Konkretnym tego wyrazem jest rosnąca społeczna potrzeba **materialnej reprezentacji przeszłości**, którymi są min. „Pomniki Pamięci” - „Miejsca Pamięci”, które należy w tym wypadku rozumieć jako **integralną część kultury pamięci w nowoczesnych, demokratycznych społeczeństwach-**

-Przeswiadczenie, iż **polityka** to „sztuka rządzenia”, implikuje możliwość kształtowania świadomości obywatelskiej, integrującej w mniejszym bądź w większym stopniu tożsamość obywatelską, **patriotyczną, jak i również narodową-**

-Nadto jeżeli założymy, że **polityka to także roztropna troska o dobro wspólne**, to również **możliwa jest podobna refleksja dotycząca polityki historycznej.**

Uprawianie polityki historycznej w dzisiejszych czasach staje się konieczne, mimo iż jest ona niewątpliwie dyskusyjna i niełatwa w odbiorze społecznym-

-Szczególne znaczenie posiada polityka historyczna **oparta na odwoływaniu się do wspólnoty dziejów** mieszkańców tego lub innego państwa i – tym samym – do **pamięci zbiorowej społeczeństwa**, zwłaszcza gdy jego **liczni przedstawiciele musieli walczyć o niepodległość ojczyzny**, i trwać suwerenność państwa jako podmiotu stosunków międzynarodowych-

Artykuł 5. Konstytucji określa najwyższej rangi wartości, które winny być strzeżone przez Rzeczpospolitą Polską. Są to: „**niepodległość i nienaruszalność swego terytorium, wolność i prawa człowieka i obywatela (dziedzictwo narodowe)**”

W preambule Konstytucji jest też mowa o **wdzięczności naszym przodkom** „za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu” i **zobowiązania przekazania przyszłym pokoleniom** „wszystko co cenne z ponad tysiącletniego dorobku”.

-Obecnie 78 lat po zakończeniu wojny, w trakcie trwającej zmiany pokoleniowej, pojawia się bardzo konkretne pytanie, które wspomnienia reżimów dyktatorskich i drugiej wojny światowej **powinny być w dłuższej perspektywie włączone do polityczno-historycznego gospodarstwa pamięci narodów-**

Taką spuszczoną jest bez wątpienia Powstanie Zamojskie, które daje mocną i najwyższej próby podstawę do prowadzenia dojrzałej i konstruktywnej polityki historycznej **w polskim społeczeństwie i na forum Europejskim.**

Powstanie Zamojskie jest jednym z najbardziej prestiżowych „Pomników” walk zbrojnych polskiego i europejskiego ruchu oporu w czasie II wojny światowej z systemem totalitarnym i z reżimem narodowego socjalizmu.

Sprzeciwianie się upamiętnieniu w przestrzeni publicznej miasta Zamość „**Bohaterów Powstania Zamojskiego**”:

- implikuje kontynuację, trwającą od roku 1990, opresji Powstania Zamojskiego, abominacji wobec patriotyzmu- oraz - nonszalanckiej wobec ofiary życia bohaterów Powstania Zamojskiego, które oni **złożyli na ołtarzu wolnej od zbrodni ludobójstwa Zamojszczyzny, eksterminacji narodu polskiego oraz niepodległej Polski**

- przyczynia się do falsyfikacji polskiego wkładu - w tym wypadku **wkładu Zamojszczyzny w pokonanie III Rzeszy -**, eliminuje się go z historii działań zbrojnych Europy w walce z reżimem totalitarnym oraz wyklucza z opinii publicznej państw europejskich

Miasto Zamość winno na zawsze zachować w pamięci historyczny fakt, że to **dzięki Bohaterom Powstania Zamojskiego, H. Himmler nie przekształcił Zamościa w Himmlerstadt.**

-Nie można uciec od zapisu historii, jaki nosi cały naród-

-**Wspólna historia** i utożsamianie się z nią wszystkich pokoleń, jest niezwykle ważnym czynnikiem tworzenia się narodowej kultury, a przez to i **konsolidacji** całego narodu-

Nawiązując do pisma Prezesa SZZAK Okręgu Zamość, Sławomira Zawiślaka skierowanego do Pana w dniu 06.02.2023 r. i jako wnuczka bohatera Powstania Zamojskiego, niniejszym zwracam się do Pana jako Przewodniczącego Rady Miasta Zamość jak również jej członków z uprzejmą prośbą i apelem o spełnienie patriotycznego obowiązku i podjęcie uchwały, o nadanie jednemu ze skwerów Miasta Zamość imienia „**Bohaterów Powstania Zamojskiego**”, z inicjatywy Prezesa Sławomira Zawiślaka, którą w pełni, z całą mocą i wszechstronnie popieram.

Bedzie to aktem godnym demokratycznego, sprawiedliwego i szanujacego tradycje Miasta Zamosc.

Pozostaje z wyrazami szacunku

Prof. Dr. hab. med. Barbara Oesch-Bartłomowicz

13.02.2023 r.

- **wnuczka** zolnierza Batalionow Chlopskich pplk. **Franciszka Bartłomowicza ps. „Grzmot”**, Komendanta IV Obwodu Batalionow Chlopskich na Zamojszczyznie, glownego organizatora i pierwszego przywodcy Powstania Zamojskiego, organizatora I Kompanii Kadrowej, ktora walczyła w bitwie pod Wojda, organizatora i dowodcy bitwy pod Zaborecznem i Różą
- członek honorowy i zwykly Ogołnopolskiej Organizacji Zolnierzy BCh
- przedstawicielka Polonii w Szwajcarii oraz przedstawicielka Polonii i w Niemczech

Literatura,

min.: Jerzy Markiewicz, „*Bataliony Chłopskie w Obronie Zamojszczyzny*”. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1957, Alina Głinska, „*Zamojszczyzna W Okresie Okupacji Hitlerowskiej*”, Warszawa PAX 1968). Czesław Madajczyk: „*Zamojszczyzna Sonderlaboratorium SS*” Zbiór dokumentów polskich i niemieckich z okresu okupacji” Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1977; Janusz Gmitruk, Piotr Matusak, Tadeusz Rawski: „*Kalendarium II Wojny Światowej*” Muzeum Historii Ruchu Ludowego oraz Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2017. Prof. Werner Röhr: *Europa unterm Hackenkreuz. Polen*. Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin 1988; Halina Dudowa, „*Godni Polscy*” wyd.Książka i Wiedza, Warszawa 1967, Z.P. Mankowski. *Wiek XX Studia, Publicystyka, Wspomnienia* Lublin 2008. Wydaw. Uniw. MCS., Janusz Gmitruk, Zygmunt Mankowski: „*Chłopi w Obronie Zamojszczyzny*”. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1985; Janusz Gmitruk, Piotr Matusak, Witold Wojdyło, „*Bataliony Chłopskie*” Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1987; „*Bataliony Chłopskie w walce o narodowe i społeczne wyzwolenie. Sesja popularnonaukowa w XXX rocznice bitew pod Wojda, Zaborecznem i Roza, Lublin, 3-4 II, 1973 r.* Redaktor naukowy, Karzimirz Przybysz. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1975. Zygmunt Mankowski, Jerzy Markiewicz, Jan Naumiuk: „*Bataliony Chłopskie na Lubelszczyźnie (1940-1944)*”. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1962; Marian Wojtas, „*Bataliony Chłopskie w Lubelskim. Powstanie Zamojskie*”. Sympozjum Naukowe 16-17 września 2006 Lublin-Zamosc. Wydawnictwo bestprint s.c. Lublin 2006; Tadeusz Tarnogrodzki, „*Chłopi w Obronie Zamojszczyzny*”, Wojskowy Przegląd Historyczny 1963; Wojciech Sulewski „*Lasy w ogniu*”, Zamojszczyzna 1939-1944, Czytelnik 1962; Halina Dudowa, „*Zaklinanie Historyków*”, Nasze Lektury. Za Wolność i Lud.15. 10.04.1975 r.; Karzimirz Przybysz, Andrzej Wojtas: „*Bataliony Chłopskie*”. W walce z Okupantem. Warszawa 1985; Janusz Gmitruk, Piotr Matusak, Jan Nowak: „*Kalendarium działalności bojowej Batalionów Chłopskich*”. Warszawa 1983; Zbiory Państwowego Archiwum w Zamosciu okresu okupacji w latach 1942-1945; Janusz Gmitruk: Powstanie Zamojskie, Zeszyt Historyczny Zielonego Sztandaru, Warszawa 2021, Powstanie Zamojskie, Film zrealizowany na zamówienie Światowego Związku Żołnierzy AK, Oddział w Zamosciu, Sławomir Zawiślak; Prof. Eugeniusz Ponczek, „*Polityka wobec pamięci versus polityka historyczna: aspekty semantyczny, aksjologiczny i merytoryczny w narracji polskiej*” (oraz literatura tamże), Uniwersytet Łódzki, Łódź 2013; H.-H. Hahn, „*Pamięć zbiorowa – przedmiot polityki historycznej?*”, w: *Narodowe i europejskie aspekty polityki historycznej*, red. B. Korzeniewski, Poznań 2008; Pawelec T., *Pamięć historyczna jako „screen memory”*, w: *Pamięć i polityka historyczna. Doświadczenia Polski i jej sąsiadów*, red. S. M. Nowinowski, J. Pomorski, R. Stobiecki, Łódź 2008; U. Beck, E. Grande, *Europa kosmopolityczna. Społeczeństwo i polityka w drugiej nowoczesności*, Warszawa 2009; Pomorski J., *Ucieczka od historii jako element poprawności politycznej – tezy*, w: *Pamięć i polityka historyczna. Doświadczenia Polski i jej sąsiadów*, red. S. M. Nowinowski, J. Pomorski, R. Stobiecki, Łódź 2008.; M. Krąpiec. „*Rozważania o narodzie*”. Toruń, 2000, Agnieszka Szarkowska, „*Świadomość i pamięć historyczna. Terror i konspiracja. Młodzież wobec indoktrynacji komunistycznej 1945-1956*. Red. Elwira Kryńska. Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok, 2004; [Powstanie zamojskie - zapomniana walka polskich chłopów \(superhistoria.pl\)](#); [Piotr Witkowski Powstanie zamojskie - zapomniana walka polskich chłopów \(dorzeczy.pl\)](#); [Powstanie na Zamojszczyźnie! - blog Sylwester Śmiech \(salon24.pl\)](#); [Powstanie zamojskie - zapomniana walka polskich chłopów \(superhistoria.pl\)](#); [Powstanie zamojskie -ivrozbiornpolski.pl](#); [Bitwa o Zamojszczyznę \(dws-xip.pl\)](#); [Pierwsze Akcje Dywersyjne i Sabotażowe | rzeczpospolitajozefowska \(wordpress.com\)](#) **Wicepremier Piotr Gliński**: „każdy naród musi dbać o swoją historię i pamięć” <https://dzieje.pl/aktualnosci/wicepremier-glinski-kazdy-narod-musi-dbac-o-swoja-historie-i-pamiec> 31.08.2019 „mamy obowiązek odklamywania historii” <https://dzieje.pl/aktualnosci/p-glinski-mamy-obowiazek-odklamywania-historii> 19.09.2019 **Dr Jarosław Szarek**, były Prezes IPN-obecnie w Polsce i za jej granicami podejmowane są próby relatywizacji prawdy o II wojnie światowej, a niekiedy także fałszowania dziejów-. <https://dzieje.pl/aktualnosci/ipn-i-jego-przedswiezecia-na-80-lecie-wybuchu-i-wojny-swiatowej>. **Dr Karol Nawrocki**, obecny Prezes IPN: „...polska historia wymaga dzisiaj narodowej zgody i współdziałania w imię prawdy o doświadczeniu Polaków w XX wieku”. *Przypomniał także słowa, które chciałby uczynić mottem swoich działań jako szefa IPN, że „prawda nie obroni się sama”*. [Nowy prezes IPN \(gosc.pl\)](http://nowy.prezes.ipn.gov.pl).